

REPUBLIKA HRVATSKA
UPRAVNI SUD U ZAGREBU
Avenija Dubrovnik 6 i 8

U IME REPUBLIKE HRVATSKE
PRESUDA

Upravni sud u Zagrebu, po sucu toga suda Hrvoju Miladinu, te Ines Mateša, zapisnicarki, u upravnom sporu tužitelja Andreja Plenkovića iz kojeg zastupaju opunomoćenici iz odvjetničkog društva LOVRić & KLOBUČAR, Zagreb, Gundulićeva 19/1, protiv tuženika Povjerenstva za odlučivanje o sukobu interesa Republike Hrvatske, Zagreb, Ulica kneza Mutimira 5, radi povrede načela djelovanja, dana 19. ožujka 2020.,

presudio je

- I. Poništava se točka I. izreke odluke Povjerenstva za odlučivanje o sukobu interesa Republike Hrvatske, Broj: 711-I-2077-P-381-18/19-69-8, koja je donesena na sjednici održanoj 3. prosinca 2019.
- II. Obustavlja se postupak pokrenut odlukom Povjerenstva za odlučivanje o sukobu interesa Republike Hrvatske, Broj: 711-I-1588-P-381-18/19-62-8 od 5. rujna 2019., u dijelu koji se odnosi na tužitelja.
- III. Nalaže se tuženiku Povjerenstvu za odlučivanje o sukobu interesa Republike Hrvatske, iz Zagreba, Ulica kneza Mutimira 5, OIB: 60383416394, da nadoknadi tužitelju Andreju Plenkoviću troškove ovog upravnog spora u iznosu od 6.250,00 kuna i to u roku od 30 dana od dostave pravomoćne presude.
- IV. Odbija se zahtjev tužitelja za naknadom troškova ovog spora u preostalom dijelu.

Obrazloženje

Točkom I. izreke Odluke Povjerenstva za odlučivanje o sukobu interesa, Broj: 711-I-2077-P-381-18/19-69-8, koja nosi datum 22. studenog 2019., a koja je donesena na sjednici tuženika održanoj 3. prosinca 2019., utvrđuje se da propustom dužnosnika Andreja Plenkovića, predsjednika Vlade Republike Hrvatske da po pozivu Povjerenstva iz dopisa broj: 711-I-209-P-381-18/19-31-8 od 4. veljače 2019., zatim dopisa broj: 711-I-524-P-381-18/19-45-8 od 6. ožujka 2019., te požurnice broj: 711-I-1154-P-381-18/19-61-8 od 7. lipnja 2019., poslanih na ruke dužnosniku, naloži predstojniku Ureda predsjednika Vlade Republike Hrvatske da postupi po pozivima za dostavom podataka i dokumentacije iz ranijih dopisa broj: 711-I-1581-P-381/18-02-8 od 19. studenoga 2018., te broj: 711-I-25-P-381-18/19-28-8 od 3. siječnja 2019. upućenih Vladi Republike Hrvatske, Uredu predsjednika Vlade Republike Hrvatske, odnosno propustom dužnosnika da usmjeri Ured predsjednika Vlade da dostavi Povjerenstvu zatražene podatke i dokumentaciju sukladno obvezi iz članka 39. stavka 5.

ZSSI-a, dužnosnik Andrej Plenković u obnašanju dužnosti predsjednika Vlade Republike Hrvatske nije postupio odgovorno, savjesno i transparentno, čime je počinio povredu načela djelovanja iz članka 5. stavka 1. i 4. ZSSI-a.

Tužitelj tužbom osporava zakonitost Odluke tuženika u dijelu pod točkom I. izreke, zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja, pogrešne primjene materijalnog prava, te bitne povrede pravila postupka koja je utjecala na rješavanje stvari. Dovodi u pitanje ovlaštenje tuženika za donošenje deklaratornih odluka kojima se utvrđuje povreda čl. 5. Zakona o sprečavanju sukoba interesa. Naime, smatra kako ta zakonska odredba propisuje samo opća načela postupanja dužnosnika, te nije predviđena mogućnost izricanja sankcije za povredu čl. 5. tog Zakona. Smatra da bi zadiranje u pravnu sferu pojedine osobe trebalo biti dopušteno samo ako je to zakonom izričito propisano. Budući da za povredu čl. 5. Zakona nije predviđeno izricanje sankcija, smatra upitnim što, u pravnom smislu, predstavlja tuženikova deklaratorna odluka o povredi čl. 5. Zakona. Poziva se na Odluku Ustavnog суда Republike Hrvatske broj: U-III-673/2018 od 2. srpnja 2019., u kojoj je Ustavni sud naveo da odredbe članka 5. Zakona predstavljaju tek norme koje izražavaju temeljne vrijednosti i služe za tumačenje konkretnih odredbi tog Zakona. Istiće da je u navedenoj Odluci Ustavni sud utvrdio da je otvoreno pitanje pravne osnove za donošenje odluka kojima su utvrđene povrede načela djelovanja. Osnovno pitanje prema tužitelju jest da li tuženik uopće ima zakonsku ovlast da pozivom na čl. 5. Zakona o sprečavanju sukoba interesa utvrđuje povredu načela djelovanja ili je dužan takvo utvrđenje povezati s konkretnom odredbom Zakona koja je povrijedena određenim ponašanjem ili propustom dužnosnika. Dakle, ako utvrđenje predstavlja sankcioniranje dužnosnika, postavlja pitanje koja je pravna osnova za takvo sankcioniranje. Nadalje, ističe da je u svom očitovanju na traženje tuženika odgovorio kako u svim svojim unutarnjopolitičkim i vanjskopolitičkim aktivnostima nastupa u svojstvu predsjednika Vlade, te se teško može odvojiti njegova stranačka i politička uloga. Navodi kako je nesporno da se troškovi službenih putovanja nastalih u obnašanju javne dužnosti pokrivaju iz sredstava državnog proračuna. Smatra kako u obrazloženju pobijane Odluke nema posebno naznačenih razloga (mimo onih iz točke I. izreke Odluke) zbog kojih je tuženik odlučio da je tužitelj povrijedio načela djelovanja iz čl. 5. st. 1. i 4. Zakona. Smatra kako iz obrazloženja pobijane Odluke slijedi da tužitelj i drugi dužnosnici, kao i stručne službe tijela na čijem su čelu, nisu ni na koji način ovlašteni preispitivati pozive tuženika za dostavom dokumentacije. Smatra kako je tuženik pozivanjem na opća načela iz čl. 5. st. 1. i 4. Zakona, našao zaobilazni način za sankcioniranje osoba koje obnašaju dužnosti čelnika tijela, mimo važećih zakonskih odredbi. Osim navedenog, ističe da je u postupku koji je prethodio donošenju pobijane Odluke tuženik prekoračio svoje ovlasti i po pitanju opsega utvrđivanja činjenica i okolnosti bitnih za primjenu relevantnih odredbi Zakona, te je po navodima iz obrazloženja pobijane Odluke, sebi stavio u zadatak odmjeriti koliko vremena je tužitelj na putu u Finskoj proveo u obavljanju javnih, a koliko stranačkih dužnosti. U tom kontekstu ističe da je njegov posjet Republici Finskoj bio medijski detaljno popraćen, te da su se obavijesti o susretima i sastancima s finskim dužnosnicima mogle pronaći, osim u medijskim izvješćima, i na internetskim stranicama Vlade Republike Hrvatske. Smatra kako je tuženikov pokušaj razdvajanja državnih od stranačkih susreta na nivou Europske pučke stranke potpuno neživotan i u suprotnosti s osnovnim postavkama obavljanja funkcije predsjednika Vlade Republike Hrvatske. Navodi kako je jasno da se put na isključivo stranački skup ne može financirati sredstvima iz državnog proračuna, međutim, u situaciji kad se je već iz medijskog prikaza cijelog događaja moglo nedvojbeno utvrditi da su tužitelj i drugi dužnosnici bili u radnom posjetu Republici Finskoj, a tek nakon njega i na Kongresu Europske pučke stranke, smatra da je tuženikova "istraga" o svakom pojedinom putnom nalogu bila potpuno suvišna, nepotrebna i izvan zakonskih okvira. Zaključno, iznosi kako opisano tuženikovo postupanje otežava normalno obavljanje dužnosti svakog dužnosnika. Predlaže da Sud poništi točku I.

izreke osporavane odluke te obustavi predmetni postupak protiv tužitelja, uz nalog tuženiku da nadoknadi tužitelju prouzročeni trošak ovog upravnog spora.

Tuženik u odgovoru na tužbu u cijelosti osporava tužbeni zahtjev, te ostaje kod svih utvrđenja iznesenih u obrazloženju osporavane odluke. Smatra da je pravilno i potpuno utvrdio činjenično stanje i na tako utvrđeno činjenično stanje pravilno primijenio materijalno pravo. U odnosu na navode tužitelja kojim dovodi u pitanje ovlaštenje tuženika za donošenje deklaratornih odluka kojima se utvrđuje povreda članka 5. Zakona o sprečavanju sukoba interesa, ističe da su navedenim člankom propisana načela obnašanja javnih dužnosti kojih su se dužnosnici dužni pridržavati u njihovu obnašanju. Ne spori kako tuženik ima pravo izricati sankcije samo za one povrede na koje je Zakonom izričito ovlašten, međutim navodi da članci 2. i 5. Zakona o sprečavanju sukoba interesa također pred dužnosnike postavljaju odredene obveze postupanja, slijedom čega može doći i do povrede navedenih odredbi, bez obzira na to što Zakonom nije izričito predviđeno da se za takva postupanja može izreći sankcija. Po tuženiku razlog zbog kojeg se navedeni članci ne navode u članku 42. Zakona jest taj što za kršenje etičkih načela i sukob interesa, zbog prirode tih povreda, nije primjerena kvantitativno određena novčana sankcija. Međutim, smatra kako se iz okolnosti da sankcija za kršenje načela propisanih člankom 5. Zakona nije izričito propisana ne može izvući zaključak da tuženik ne može pokretati postupak zbog moguće povrede iste odredbe odnosno da ne može utvrđivati povredu te odredbe. Smatra logičnim da djelovanje dužnosnika suprotno propisanim obvezama iz članka 5. predstavlja kršenje navedenih zakonskih odredbi, te zauzima stav da načela obnašanja javne dužnosti propisana člankom 5. Zakona ne moraju biti povezana s kršenjem neke druge odredbe Zakona. Stoga smatra da pored drugih povreda Zakona, dužnosnici mogu počiniti i povredu načela obnašanja javnih dužnosti, bez obzira što zakonodavac nije propisao mogućnost izricanja sankcije za njihovu povredu. Kada ne bi mogao pokretati postupke zbog moguće povrede članka 5. Zakona o sprečavanju sukoba interesa, uopće ne bi mogao ocjenjivati ona postupanja dužnosnika u obnašanju javnih dužnosti koja su protivna svrsi Zakona, a nisu izričito zabranjena nekom drugom zakonskom odredbom. Smatra da Ustavni sud Republike Hrvatske u Odluci na koju se poziva tužitelj ne dovodi u pitanje ovlasti tuženika da odlučuje o sukobu interesa, povredi načela djelovanja dužnosnika, kao i kršenje ostalih odredaba Zakona o sprečavanju sukoba interesa. Isto tako smatra da Ustavni sud, u predmetu na koji se poziva tužitelj, nije zaključio da je tuženik prekoračio ovlasti kada je pokretao postupak i utvrđivao povredu za koju člankom 42. st. 2. Zakona nije propisana mogućnost izricanja sankcije, već smatra da je to pitanje ostavio otvorenim. Vezano za utvrđeno činjenično stanje, navodi da tužitelj ne osporava da je tuženik, dopisima od 19. studenoga 2018. i 3. siječnja 2019.g. od Vlade Republike Hrvatske zatražio dostavu podataka i dokumentacije radi utvrđivanja relevantnih činjenica u predmetu iz nadležnosti tuženika. Nakon što je zaprimio dva očitovanja iz Ureda predsjednika Vlade Republike Hrvatske, kojima međutim nije bila priložena tražena dokumentacija, uputio je dopis od 4. veljače 2019.g. izravno na ruke tužitelja u kojem je tužitelj upoznat s okolnošću da tuženiku nije dostavljena tražena dokumentacija. Navodi da niti nakon tog dopisa nije dostavljena tražena dokumentacija, zbog čega je još jednom ponovio traženje dopisom od 6. ožujka 2019., upućenim izravno na ruke tužitelja, a uputio je i požurnicu od 7. lipnja 2019. Ističe kako je zakonom propisana obveza na dostavu traženih obavijesti i dokaza temelj za provođenje postupaka iz nadležnosti tuženika, te da Zakon o sprečavanju sukoba interesa ne propisuje niti ograničava tuženika prilikom odlučivanja od kojeg tijela će tražiti dokumentaciju, pri čemu ima pravo pribavljati odgovarajuću dokumentaciju od svih tijela za koja smatra da istom raspolažu. Smatra neosnovanim navode tužitelja da je već zbog medijske popraćenosti putovanja tužitelja u Republiku Finsku, tuženikova istraga o pojedinom putnom nalogu bila nepotrebna i izvan zakonskih okvira. Tijekom spora poziva se na sudsku praksu Visokog upravnog suda Republike Hrvatske iz presude broj: Usž-1948/19 od 12. rujna 2019.,

za koju navodi da je donesena nakon Odluke Ustavnog suda Republike Hrvatske na koju se tužitelj poziva. Predlaže da Sud odbije tužbeni zahtjev.

Sud se u postupanju u ovom predmetu i određivanju procesnih radnji rukovodio odredbom članka 48. st. 2. Zakona o sprečavanju sukoba interesa (Narodne novine, broj: 26/11, 12/12, 126/12, 48/13 i 57/15, u daljem tekstu Zakon), kojom je propisano da će u upravnom sporu Sud odlučiti u roku od 60 dana od pokretanja spora.

Ocjenujući zakonitost osporavane Odluke Sud je izveo dokaze uvidom u sudski spis predmeta i uz odgovor na tužbu priloženi spis tuženika. Dana 19. ožujka 2020., na prijedlog tuženika, održana je usmena i javna rasprava u prisutnosti opunomoćenika tužitelja i opunomoćenika tuženika, čime je strankama, u skladu s odredbom članka 6. Zakona o upravnim sporovima (Narodne novine, broj 20/10, 143/12, 152/14 i 29/17, dalje: ZUS), dana mogućnost da se izjasne o zahtjevima i navodima drugih stranaka te o svim pitanjima koja su predmet ovog upravnog spora.

Na raspravi opunomoćenici tuženika na upit raspravnog suca uvodno pojašnjavaju da je osporavani akt donesen na sjednici 3. prosinca 2019. te da je datum 22. studenog 2019. (u zagлавljku Odluke) naveden omaškom, već je trebalo pisati 3. prosinca 2019.

Na raspravi opunomoćenik tužitelja ostaje kod tužbe i tužbenog zahtjeva. S obzirom na danas naznačeno pojašnjenje od strane tuženika, specificira tužbeni zahtjev na način da sud doneće presudu kojom se poništava točka I. izreke odluke tuženika, KLASA: 711-I-2077-P-381-18/19-69-8 koja je donesena na sjednici dana 3. prosinca 2019. te da se predmetni postupak tužitelja pred tuženikom obustavlja.

U odnosu na podnesak tužitelja, kojeg je sud zaprimio neposredno pred raspravu, tužitelj na raspravi ističe da je riječ o osvrtu na presudu ovog suda u predmetu Usl-20/20, te izlaganje u vezi protivljenja izvođenja dokaznog prijedloga saslušavanjem svjedoka Zvonimira Frke Petešića, predstojnika Ureda predsjednika Vlade Republike Hrvatske. Ukratko iznosi, kao u podnesku, da je presudom ovog suda Usl-20/20 odlučeno u njegovu korist, kada je riječ o pravnoj argumentaciji koju je iznio tijekom postupka. Nadalje, navodi da je pod točkom 3. podneska naveo da ne osporava tuženikovo ovlaštenje iz odredbe članka 39. stavak 5. Zakona o sprječavanju sukoba interesa, međutim smatra da ima pravo propitivati opravdanost smjera i cilja vođenja postupka u tužbi u upravnom sporu. Nadalje, u odnosu na prijedlog tuženika da se sasluša svjedok Frka Petešić navodi da nije jasno kako tužnik tek sada predlaže izvođenje tog dokaza, čime bi se impliciralo da je sporno glavno utvrđenje iz njegove odluke koju tužitelj pobija. U odnosu na sudsku praksu iz presude Visokog upravnog suda RH, Usž-1948/19 od 12. rujna 2019. smatra da ista nije primjenjiva u ovome sporu.

U očitovanju na navode tužitelja, tuženik na raspravi ističe da presuda Usl-20/20 od 3. ožujka 2020. nije pravomoćna te da stoga nije opravđano pozivanje na navode iz iste. U odnosu na predmetnu presudu ukazuje da je odlukom Ustavnog suda Povjerenstvo definirano kao preventivno antikorupcijsko tijelo kojem je zadača provođenje politike sudjelovanje društva i održavanje načela vladavine prava.... čestitosti, transparentnosti i odgovornosti, a što upravo predstavlja načela iz članka 5. Zakona o sprječavanju sukoba interesa. Isto tako, Ustavni sud u navedenoj odluci ističe da su dužnosnici radi izbjegavanja sukoba interesa dužni postupati u skladu s načelima iz članka 5. Zakona o sprječavanju sukoba interesa i ostalim odredbama koje određuju djelovanje dužnosnika. Ističe da se Ustavni sud u svojim odlukama od 7.2.2012. U-I-2414/2011 poziva i na Konvenciju Ujedinjenih naroda protiv korupcije u kojoj se također ističe integritet čestitost i odgovornost javnih dužnosnika, što također predstavlja načela obnašanja javnih dužnosti iz čl. 5. Zakona. Ističe da Zakon o sprječavanju sukoba interesa u svojoj primjeni ima tri elementa koja je Povjerenstvo do sada u svojoj praksi primjenjivalo, a radi se o utvrđivanju sukoba interesa iz čl. 2. Zakona, etičkim povredama načela iz čl. 5. Zakona i povredama odredaba Zakona za koja su propisane sankcije. Vezano za sadržaj same nepravomoćne presude na koju se tužitelj poziva, smatra

kako sud odgovarajući na postavljena pitanja Ustavnog suda RH nije dao točne odgovore, a koji su poslužili sudu kao temelj da Povjerenstvo ne može samostalno voditi postupke zbog povrede odredaba čl. 5. Zakona. Smatra da je pogrešan zaključak kako bi samo utvrđivanje povrede odredbe čl. 5. predstavljalo sankcioniranje dužnosnika, već isto predstavlja upozorenje dužnosniku da nije postupio sukladno etičkim načelima. Kada bi se takav stav suda prihvatio proizlazilo bi da bi dužnosnici u predmetima u kojima Povjerenstvo izriče sankciju bili dvostruko sankcionirani, i to s jedne strane novčanom sankcijom ili opomenom, a s druge strane objavom te odluke na internetskim stranicama Povjerenstva, što se ne može prihvatiti. U odnosu na pitanje određenosti pravne norme iz čl. 5. Zakona tuženik smatra da je pogrešan zaključak kako u istom članku povrede nisu u dovoljnoj mjeri određene, pa da i zbog toga nema osnove da se vodi postupak zbog povrede istih. Nairne, pitanje odgovornosti, čestitosti, integriteta, transparentnosti u dovoljnoj su mjeri odredive da pokrivaju konkretnе životne situacije. Apsurdno bi bilo očekivati da se jednim zakonom mogu propisati ili mogu sumirati sve situacije koje se u realnom svijetu mogu desiti. Primjerice, u čl. 7. Zakona o sprječavanju sukoba interesa propisana je zlouporaba posebnih prava dužnosnika koja su potrebna ili proizlaze za obavljanje dužnosti. Iz ovakve zakonske formulacije također se ne radi o strogo definiranoj životnoj situaciji, već Povjerenstvo u primjeni tog članka, kao i prilikom primjene čl. 5. Zakona, treba konkretne situacije koje su se desile podvoditi pod zakonske norme. U odnosu na 3. i 4. pitanje koje je sud u citiranoj presudi spojio u jedno, a tiče se pravne osnove za mogućnost vođenja postupaka po odredbi čl. 5. Zakona Povjerenstvo prihvata zaključak suda iz kojeg proizlazi da je osnova za vođenje postupka pred Povjerenstvom čl. 30. stavak 1. Zakona o sprječavanju sukoba interesa. Isto tako, osnova za vođenje postupaka pred Povjerenstvom određena je i Pravilnikom o načinu rada i odlučivanja Povjerenstva za odlučivanje o sukobu interesa u člancima 11. i 20. Upravo ove odredbe (Zakona i Pravilnika) daju pravo Povjerenstvu za vođenje postupka i zbog povrede članka 5. Zakona. Pogrešno tužitelj ističe da članci 11. i 20. Pravilnika nisu osnova za vođenje postupaka radi povreda odredaba 5. Zakona o sprječavanju sukoba interesa jer su one obuhvaćene definicijom postupaka o odlučivanju o sukobu interesa te odlukama koje se po čl. 20. Pravilnika nakon provedenog postupka donose. Vezano za navode tužitelja u odnosu na presudu Visokog upravnog suda RH, Usž-1948/19 navodi kako je točno da je u istoj utvrđena i povreda odredbi članka 11. Zakona o sprječavanju sukobu interesa – primanje nedopuštenog dara, koji se odnosi na putovanje dužnosnika koje je plaćeno od strane privatnog trgovačkog društva koje se bavi proizvodnjom avionskih dijelova, te smatra da je iz navedene presude vidljivo da je sud potvrdio povredu načela djelovanja iz članka 5. Zakona, vezano za potpuno različito činjenično stanje, koje se odnosi na kupnju knjige od trgovačkog društva gdje tužitelj obnaša funkciju direktora. Smatra da bi izvođenje dokaza saslušanjem Zvonimira Frke Petešića bilo razložno ako tužitelj spori da bi postojalo nalaganje od strane tužitelja, a prema utvrđenjima tuženika.

Tužitelj smatra da je riječ o pitanju primjene propisa, te da je sam tuženik u osporavanom aktu iznio to utvrđenje na kojem zasniva svoju odluku.

Tuženik nakon razmatranja povlači prijedlog za saslušanjem svjedoka Zvonimira Frke Petešića. Navodi kako se u konkretnoj situaciji ne radi o tome da bi premjer bio osobno dužan dostaviti dokumentaciju, već je to dužan učiniti predstojnik Ureda Vlade Republike Hrvatske, ali tužitelj je imao ovlasti i trebao je to naložiti predstojniku ukoliko to on sam nije učinio, a za što je imao zakonske ovlasti, a što je propustio učiniti.

Stranke na raspravi na upit Suda navode da nemaju dalnjih dokaznih prijedloga, već predlažu donijeti odluku prema stanju spisa. Tužitelj predlaže usvojiti tužbeni zahtjev uz naknadu troška prema troškovniku koji predaje u spis, u ukupnom iznosu od 12.500,00 kn za četiri radnje zastupanja. Tuženik predlaže odbiti tužbeni zahtjev.

Na temelju razmatranja svih činjeničnih i pravnih pitanja Sud je, sukladno članku 55. stavak 3. ZUS-a, utvrdio da je tužbeni zahtjev osnovan.

Iz podataka spisa predmeta Sud nalazi da je tuženik 5. rujna 2019. donio Odluku, broj: 711-I-1588-P-381-18/19-62-8, kojom je pokrenuo postupak za odlučivanje o sukobu interesa protiv pet dužnosnika (točkom I. izreke u odnosu na ovdje tužitelja, točkom II. u odnosu na Davora Božinovića, točkom III. u odnosu na Tomislava Tolušića, točkom IV. u odnosu na Lovru Kuščevića, točkom V. u odnosu na Nada Murganić), zbog mogućeg počinjenja povrede članka 5. stavak 1. i 4. Zakona, koja proizlazi iz propusta navedenih dužnosnika da nalože nadležnim službama da postupe po pozivu tuženika za dostavom dokumentacije, odnosno da usmjere nadležna tijela da dostave tuženiku zatražene podatke i dokumentaciju, iz čega po tuženiku proizlazi mogućnost da su navedeni dužnosnici postupali nesavjesno, neodgovorno i netransparentno. Navedeni dužnosnici točkom VI. izreke iste odluke pozvani su, prema članku 39. stavak 3. Zakona, da u roku od 15 dana dostave Povjerenstvu pisano očitovanje na razloge pokretanja ovog postupka, te na ostale navode iz obrazloženja ove odluke.

Po provedenom postupku, tuženik je donio osporavanu Odluku, kojom je pod točkama I.-V. izreke utvrdio počinjenje povrede načela djelovanja iz članka 5. stavak 1. i 4. Zakona, u odnosu na navedenih pet dužnosnika (točkom I. izreke u odnosu na ovdje tužitelja), dok je točkom VI. izreke Odluke utvrdio da se protiv osam državnih dužnosnika, među kojima je tužitelj, povodom putovanja zrakoplovom u vlasništvu Republike Hrvatske u Helskini, Republika Finska, 7. i 8. studenog 2018., koje je uz dužnosničke obuhvaćalo i stranačke obveze, te način pokrivanja troškova navedenog putovanja, postupak neće pokrenuti s obzirom da zbog nedostavljanja potrebnih podataka i dokumentacije od nadležnih državnih tijela, tuženik nije mogao utvrditi relevantne činjenice.

Odredbom članka 31. stavak 1. ZUS-a propisano je da Sud odlučuje u granicama tužbenog zahtjeva, te je prema postavljenom tužbenom zahtjevu predmet ovog spora ocjena zakonitosti točke I. izreke osporavane Odluke, kojom se u odnosu na ovdje tužitelja utvrđuje povreda načela djelovanja iz članka 5. stavak 1. i 4. Zakona.

Odredbom članka 5. stavka 1. Zakona propisano je da dužnosnici u obnašanju javnih dužnosti moraju postupati časno, pošteno, savjesno, odgovorno i nepristrano čuvajući vlastitu vjerodostojnost i dostojanstvo povjerene im dužnosti te povjerenje građana.

Odredbom članka 5. stavak 4. Zakona određeno je da građani imaju pravo biti upoznati s ponašanjem dužnosnika kao javnih osoba, a koje su u vezi s obnašanjem njihove dužnosti.

Tužitelj dovodeći u pitanje pravni osnov za donošenje osporavane Odluke upire na sadržaj Odluke Ustavnog suda Republike Hrvatske (dalje: Ustavni sud) broj: U-III-673/2018 od 2. srpnja 2019., u kojoj su razmatrana pravna pitanja granica ovlasti tuženika, između ostalog, pravne osnove za donošenje odluka tuženika kojom su utvrđuju povrede načela djelovanja iz članka 5. Zakona.

Odredbom članka 30. st. 1. Ustavnog zakona o Ustavnom суду Republike Hrvatske (Narodne novine, broj: 99/99 i 29/02) propisano da su odluke i rješenja Ustavnog suda obvezatne i dužna ih je poštivati svaka fizička i pravna osoba. Sva tijela državne vlasti i lokalne i područne (regionalne) samouprave dužna su u okviru svog ustavnog i zakonskog djelokruga provoditi odluke i rješenja Ustavnog suda (stavak 2.).

Nalazeći da je u predmetnoj Odluci Ustavnog suda na koju se poziva tužitelj, riječ o predmetu slične pravne i činjenične naravi, u kojem je ukinuta presuda Visokog upravnog suda Republike Hrvatske broj: Usž-227/17 od 30. studenog 2017., te presuda Upravnog suda u Zagrebu broj: UsI-2360/16 od 26. rujna 2016., ovaj Sud smatra da je sadržaj iste, izražen kroz upute o postupanju prvostupanjskom upravnom sudu, od bitnog značaja za donošenje odluke u ovoj stvari.

U odnosu na pravno pitanje granica ovlasti Povjerenstva koja je Ustavni sud sažeo u točki 19.1. citirane Odluke (podtočke i.-v.) ovaj Sud polazeći od inicijalno postavljenog pitanja (podtočka i.) smatra da Povjerenstvu nije dana ovlast da samo pozivom na odredbu članka 5. Zakona utvrdi povredu načela djelovanja određenog dužnosnika.

Najime, citirane odredbe članka 5. stavak 1. i 4. Zakona predstavljaju norme koje izražavaju temeljne vrijednosti i služe za tumačenje konkretnih odredbi tog Zakona, te predstavljaju opću deklaraciju o načelima djelovanja dužnosnika i o pravima građana da budu upoznati s ponašanjem dužnosnika kao javnih osoba.

Stoga je takvo utvrđenje povrede načela djelovanja tuženik dužan povezati sa konkretnom povredom Zakona, koja je kao takva odredbama članka 42. st. 2. i 3. Zakona izričito propisana kao kršenje – povreda odredaba tog Zakona.

Najime, ovaj Sud smatra da u društvu utemeljenom na vladavini prava, pravna norma koja propisuje određeno kažnjivo postupanje mora biti jasna i formulirana s dostatnom preciznošću da bi na strani adresata postupanje protivno takvoj normi dovelo do predvidive posljedice koje određena radnja može imati, sukladno čemu bi mogao usmjeriti svoje ponašanje. Odredba članka 5. Zakona kojom se propisuje postupanje prema određenim etičkim i moralnim načelima, po ocjeni ovog Suda nije norma koja je formulirana s dostatnom preciznošću da bi samostalno predstavljala instrument utvrđenja povrede Zakona.

Jednako tako u praksi Europskog suda za ljudska prava izrazi „ponašanje protivno dobrim običajima – contra bonos mores“ ili „dobro ponašanje“ su posebno neprecizni i ne daju dostatno usmjerenje osobama koje obvezuju u pogledu ponašanja koje može predstavljati kršenje takvih zabrana (tako i u presudi *Hashman i Harrup protiv Velike Britanije od 25. studenog 1999.*). Navedeno načelo prema kojem propis mora biti „predvidiv“ i „formuliran s dostatnom preciznošću kako bi na strani adresata (osobe na koju se odnosi) omogućio da predviđi posljedice koje određena radnja može imati“ izražen je u nizu odluka Europskog suda za ljudska prava (tako i u predmetima *Larrisis i drugi protiv Grčke, Sunday Times protiv Velike Britanije, Rotaru protiv Rumunjske*).

U konkretnom slučaju tuženik se utvrđujući povedu načela djelovanja na strani tužitelja poziva na odredbu članka 39. st. 5. Zakona kojom je propisano da tuženik ima pravo pribaviti činjenice i dokaze djelovanjem drugih tijela javne vlasti; te da su nadležna tijela u Republici Hrvatskoj dužna bez odgode, na njegov zahtjev, dostaviti tražene obavijesti i podatke. U tom smislu u obrazloženju osporavane odluke navodi kako načela obnašanja dužnosti iz članka 5. Zakona i to načela savjesnog odgovornog i transparentnog obnašanja dužnosti, obuhvaćaju i odgovornost dužnosnika na čelu tih tijela da usmjeravaju i nadziru njihov rad, na način da osiguraju i ispune zakonom propisane obveze o dostavi tražene dokumentacije.

Međutim, u odnosu na takvo utvrđenje, Sud prvotno uočava kako nepostupanje po navedenoj odredbi članka 39. st. 5. Zakona ne potпадa pod sferu sankcioniranja koja je zakonom izričito propisana u Glavi V. (kršenje odredaba ovog Zakona), odnosno eventualno nepostupanje po istoj odredbi ne predstavlja neku od povreda navedenih u članku 42. stavak 2. i 3. Zakona.

Nadalje, u razmatranju takvog pravnog pristupa tuženika, Sud nalazi da je sadržajno riječ o diskreciji tuženika kod kreiranja osobne odgovornosti tužitelja, kao dužnosnika iz članka 3. stavka 1. točka 4. Zakona, jer se počinjenje povrede načela djelovanja (kao samog po sebi nedostatno formuliranog propisa), vezuje uz ustanovljenje propuštanja postupanja (da usmjeri i nadzire rad konkretnog tijela - Ureda predstojnika Vlade Republike Hrvatske). Pritom je kauzalna odgovornost tužitelja obrazložena tek tumačenjem normi odgovarajućih specijalnih propisa, bez jasno iznesenih argumenata koji bi na strani tužitelja stvarali predvidivost odgovornosti koja implicira utvrđenje neodgovornog, nesavjesnog i netransparentnog postupanja.

Kada je riječ o diskreciji na strani javnopravnog tijela, Sud nalazi da ista mora biti na zakonu osnovana, te zakon mora s dostatnom jasnoćom utvrditi opseg takve diskrecije i način njenog korištenja (tako i u presudama Europskog suda za ljudska prava u predmetu *Hasan i Chaush protiv Bugarske, broj: 30985/96, te N.F. protiv Italije, broj: 37119/97*).

Stoga polazeći od navedenog, po ocjeni ovog Suda, postojeće odredbe Zakona ne ostavljaju mogućnost povezivanja postupanja po odredbi članka 39. st. 5. Zakona sa utvrđenjem povrede načela djelovanja iz članka 5. Zakona, kako to čini tuženik.

U dalnjem razmatranju uputa iz citirane Odluke Ustavnog suda od 2. srpnja 2019. ovaj Sud nalazi da je potrebno odgovoriti na pitanje da li samo utvrđenje povrede načela djelovanja predstavlja i oblik sankcioniranja dužnosnika koji je Zakonom dopušten, te u slučaju da predstavlja, koji je pravni osnov za takvo sankcioniranje. Nastavno se postavljaju i pitanja ima li Povjerenstvo ovlast izricanja sankcija dužnosnicima izvan onih propisanih člancima 42.-45. Zakona, kao i pitanje pravne osnove donošenja odluka Povjerenstva kojima su utvrđene povrede načela djelovanja iz članka 5. Zakona

Prema shvaćanju iz obrazloženja osporavane Odluke (stranica 25. odlomak 5), Povjerenstvo (polazeći upravo od toga da prema članku 42. Zakona nije predviđena mogućnost izricanja sankcija u slučaju povrede načela djelovanja), navodi kako nije razmatralo niti odlučivalo o sankciji za utvrđenu povredu.

Nasuprot tome, tužitelj u tužbi i tijekom spora upire da točka I. izreke osporavane Odluke predstavlja na zakonu neosnovano sankcioniranje, primjenom odredbi koje uređuju načela djelovanja.

Polazeći od samog sadržaja točke I. izreke osporavane Odluke Sud nalazi da se istom deklariра kako tužitelj, kao dužnosnik, zbog opisanog propuštanja postupanja (nalaganja da se postupi, odnosno da usmjeri rad Ureda predsjednika Vlade), u obnašanju dužnosti nije postupio odgovorno, savjesno i transparentno, čime je počinio povredu načela djelovanja.

Po ocjeni ovog Suda isto predstavlja deklaraciju odgovornosti, odnosno izricanje osude uslijed propuštanja postupanja.

Naiome, nesporno je predmetna Odluka tuženika, kojom je u dijelu pod točkom I. izreke na strani tužitelja utvrđena povreda načela djelovanja, učinjena dostupna najširoj javnosti, te logično i posljedično u percepciji javnosti implicira dužnosnikovo neodgovorno postupanje, odnosno kršenje načela savjesnog, odgovornog i transparentnog obnašanja dužnosti, zbog čega po ocjeni Suda takvo utvrđivanje povrede načela djelovanja sadržajno predstavlja oblik sankcioniranja tužitelja, koji je po svom dosegu identičan sankciji javnog objavljivanja odluke, sadržane u odredbi članka 42. st. 1. toč. 3. Zakona.

S tim u vezi Sud ukazuje kako je odredbom članka 42. st. 1. Zakona propisano da za povredu odredbi ovog Zakona Povjerenstvo osobama iz članka 3. ovog Zakona može izreći sljedeće sankcije: 1. opomena, 2. obustava isplate dijela neto mjesecne plaće, 3. javno objavljivanje odluke Povjerenstva, dok su stavkom 2. i 3. istog članka taksativno navedene odredbe članaka Zakona za povredu kojih Povjerenstvo može izreći sankcije iz stavka 1. ovog članka. Tako se prema tekstu odredaba stavka 2. i 3. članka 42. Zakona, citirane sankcije iz stavka 1. mogu izreći za povredu odredbi članka 7., članka 11. stavka 3. i 4., članka 12., 13. i 14., članka 16. stavak 1. i 4., članka 17. stavak 3. i 6., članka 18. stavak 1. i 4., članka 10. i članka 27. ovog Zakona.

U odnosu na navod tuženika, kojeg iznosi na raspravi pred ovim Sudom, da konkretno deklaratorno izricanje odgovornosti nije sankcioniranje već upozorenje dužnosniku, valja primjetiti da do upozorenja u konkretnom ne dolazi prije zabranjenog djelovanja, već evidentno nakon počinjenja povrede koja se utvrđuje na strani tužitelja. Stoga izricanje takve deklaracije nema za svrhu upozoriti dužnosnika da će njegovim dalnjim djelovanjem doći do određenog zabranjenog postupanja, već se deklaracija izriče kao određena sankcija radi već počinjenog postupanja. Sud navodi i kako sama sankcija u sebi sadrži zahtjev generalne

prevencije kao svrhu kazne, na način da djeluje prema svima, ali i specijalne prevencije usmjerenе prema počinitelju, da ne čini daljnja zabranjena djela, iz kojeg razloga je upravo „upozorenje“ dužnosniku i drugim dužnosnicima generalna i personalna prevencija sadržana u izrečenoj sankciji.

Stoga u odnosu na navod tuženika da je njegovo postupanje sadržajno upozorenje (dakle opomena koja se daje dužnosnicima nakon počinjenog zabranjenog postupanja) Sud smatra da sam tuženik u biti potvrđuje argumentaciju da je riječ o sankcioniranju tužitelja radi postupanja koje je opisano točkom I. izreke osporavane Odluke.

Nadalje, u odnosu na prigovor tuženika da ukoliko se prihvati stav da je riječ o sankciji da bi svako drugo kažnjavanje predstavljalo „dvostruko kažnjavanje“, Sud smatra da se ne radi o dvostrukom kažnjavanju već o drugom elementu iste sankcije, odnosno stvaranju generalne prevencije prema ostalim dužnosnicima. Tako primjerice novčana kazna, u sebi sadrži dio odmazde - plaćanje dužnosnika kao umanjenje njegove imovine, ali uz to sadrži i po njega jači dio sankcije koji čini javno deklariranje odgovornosti radi stvaranja generalne prevencije. Takva okolnost od novčane kazne ne stvara dvostruko kažnjavanje, već dvostruko djelovanje iste kazne. Suprotno ovom, sankcija javne objave u sebi ne sadržava nikakvu materijalnu posljedicu (umanjenje imovine), već isključivo specijalnu i generalnu prevenciju, a koja okolnost ju čini drugačijom kaznom od novčane kazne.

Stoga, ovaj Sud smatra da samo utvrđenje povrede načela djelovanja, kako to čini tuženik točkom I. izreke osporavane Odluke, predstavlja i oblik sankcioniranja dužnosnika, koji nije utemeljen na postojećim odredbama Zakona, dok odredba članka 30. stavak 1. podstavak 1. Zakona, na koji se pozvao sam tuženik u uvodu osporavanog akta, ne predstavlja dostatnu osnovu za donošenje takve odluke.

Ovo iz razloga što ista odredba članka 30. st. 1. podst. 1. Zakona nije odredba koja bi tuženiku nedvosmisleno i jasno davana ovlast da provodi postupke i utvrđuje odgovornost dužnosnika isključivo radi povrede načela djelovanja, kao niti nadležnost za izricanje sankcije po istom osnovu, već je prema toj odredbi općenito utvrđeno da u nadležnost Povjerenstva potпадa pokretanje postupka sukoba interesa i donošenja odluka o tome da li određeno djelovanje ili propust dužnosnika predstavlja povredu odredbi ovog zakona.

Jednako tako niti odredbama članka 11. i 20. Pravilnika o načinu radu i odlučivanja Povjerenstva za odlučivanje o sukobu interesa, kojeg je tuženik donio temeljem ovlasti iz članka 30. st. 1. podst. 2. Zakona (uz suglasnost Hrvatskog sabora) ne predviđa se izričito održavanje sjednica ni donošenje odluka u postupcima utvrđivanja povrede načela djelovanja iz članka 5. Zakona.

Konačno, valja ukazati kako je odredbom članka 48. st. 1. Zakona propisano da se upravni spor može pokrenuti protiv odluke Povjerenstva iz članka 42. – 45. ovog Zakona. Dakle, prema citiranoj izričitoj odredbi članka 48. st. 1. Zakona, samo protiv onih pojedinačnih odluka kojima je tuženik utvrdio povredu prethodno taksativno navedenih odredbi članaka Zakona i izrekao sankciju ostavljena je mogućnost pokretanja upravnog spora.

Budući da odredba članka 19. st. 2. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, broj: 56/90, 135/97, 113/00, 28/01, 76/10 i 5/14) jamči sudsку kontrolu zakonitosti pojedinačnih akata tijela vlasti, predmetnu odredbu članka 48. st. 1. Zakona valja tumačiti u pravcu nepostojanja ovlasti tuženika da izriče sankcije izvan slučajeva propisanih odredbom članka 42. Zakona. Suprotno tumačenje odredbe članka 48. st. 1. Zakona i različit odgovor na pitanje ovlasti izricanja sankcija izvan citiranih odredaba Zakona, po ocjeni ovog Suda bilo bi protivno izričito izraženoj intenciji zakonodavca.

Zaključno, ovaj Sud smatra da u konkretnom slučaju nije postojao pravni osnov da se točkom I. izreke osporavane Odluke utvrđuje kako tužitelj nije postupio odgovorno, savjesno

i transparentno, mimo utvrđenja neke druge, konkretizirane povrede, kažnjive prema odredbama Zakona.

U odnosu na činjenična utvrđenja prema stanju spisa predmeta Sud nalazi da ista nisu sporna, te tužitelj ničim ne dovodi u pitanje ovlast Povjerenstva kao neovisnog i samostalnog državnog tijela da temeljem ovlaštenja iz članka 39. st. 5. Zakona traži obavijesti i dokaze, međutim smatra da ima pravo osloncem na citiranu Odluku Ustavnog suda od 2. srpnja 2019., propitivati opravdanost smjera i cilja vođenja postupka koji je prethodio donošenju osporavane Odluke, a time i zakonitost tako donesene Odluke tuženika u dijelu pod točkom I. izreke.

Sud je razmatrajući postavljena pitanja iz citirane Odluke Ustavnog suda ocijenio osnovanim iznesene prigovore tužitelja koji se odnose na tumačenje i primjenu Zakona, odnosno ovlast tuženika da utvrđuje povredu načela djelovanja dužnosnika na način kako je to utvrđeno točkom I. izreke osporavane Odluke.

U očitovanju na prigovor tuženika, iznesen na raspravi pred ovim Sudom, da primjerice i u članku 7. Zakona (zabranjena djelovanja dužnosnika) postoje određenja koja nisu doстатно konkretizirana, u kojem kontekstu navodi odredbu prema kojoj je dužnosnicima zabranjeno zlouporabiti posebna prava dužnosnika koja proizlaze ili su potrebna za obavljanje dužnosti (st. 1. toč. c) članka 7. Zakona), Sud smatra da odredba koju tuženik citira na raspravi predstavlja puno konkretnije određenje od određenja iz članka 5. Zakona, slijedom čega je zakonodavac poslijedično u članku 42. st. 2. Zakona propisao sankcioniranje povrede odredbi članka 7. Zakona. Naime, istom odredbom članka 7. st. 1. toč c) Zakona izričito se zabranjuje postupanje koje u sebi mora sadržavati i dodatne okolnosti (da postoji određena povreda posebnog prava, da povreda tog prava proizlazi iz dužnosničkih ovlasti, te da korištenje tog prava bude zlouporabljen). U smislu određenosti norme koju tuženik citira, Sud uočava da tuženik nije tužitelja teretio za citirano postupanje iz članka 7. Zakona, jer bi tada morao utvrditi sve naznačene okolnosti, već je na opisani način postupanje tužitelja podveo pod primjenu citiranih odredbi članka 5. Zakona, te na taj način izbjegao utvrditi niz okolnosti koje čine biće djela.

Naposljetku, da je točan stav tuženika kako postoji osnov za samostalno utvrđenje povrede načela djelovanja, zakonodavac ne bi imao razloga izuzimati načela djelovanja iz članka 7. Zakona, već bi u istom članku onda i naveo da je zabranjeno postupati prema članku 5. st. 1. Zakona. Međutim, razmatranjem sadržaja odredbi članka 5. i članka 7. Zakona, po ocjeni ovog Suda intencija zakonodavca nije bila da se načela djelovanja iz članka 5. Zakona učine samostalnom osnovom sankcioniranja.

U odnosu na presudu Visokog upravnog suda Republike Hrvatske u predmetu Usž-1948/19 od 12. rujna 2019., na koju se tuženik poziva tijekom spora, kao i presudu Upravnog suda u Zagrebu poslovni broj: UsI-4587/18 od 21. veljače 2019. (koja je istom presudom potvrđena), ovaj Sud uočava da je u konkretnoj stvari utvrđeno da je dužnosnik počinio povredu iz članka 11. st. 3. Zakona (nedopušteno primanje darova) za što mu je izrečena sankcija iz članka 42. st. 1. Zakona (obustava isplate dijela neto mjesečne plaće), kao i povreda članka 5. stavak 1. Zakona. Međutim, na jednak način je povreda članka 5. st. 1. i 4. Zakona bila potvrđena i pravomoćnom presudom Visokog upravnog suda Republike Hrvatske broj: Usž-227/17 od 30. studenog 2017. (kojom je potvrđena presuda Upravnog suda u Zagrebu, poslovni broj: UsI-2360/16 od 26. rujna 2016.), a koje presude je Ustavni sud ukinuo citiranim Odlukom od U-III/673/2018 od 2. srpnja 2019., utvrdivši povrede ustavnih prava konkretnog dužnosnika – podnositelja ustavne tužbe.

Nadalje, uvidom u spomenutu presudu Visokog upravnog suda Republike Hrvatske broj: Usž-1948/19 od 12. rujna 2019., Sud nalazi da citirana Odluka Ustavnog suda od 2. srpnja 2019. nije niti spomenuta, niti je bila razmatrana u istoj presudi, jer proizlazi da nije

niti bila istaknuta u žalbenim prigovorima konkretnog tužitelja protiv prvostupanske odluke (koja je donesena prije citirane Odluke Ustavnog suda).

Stoga ovaj Sud ne nalazi osnovanim prigovor tuženika da bi u ovoj stvari bilo od značaja što je citirana presuda broj: Usž-1948/19 donesena nakon citirane Odluke Ustavnog suda.

Slijedom svih izloženih razloga, nalazeći da je osporavana Odluka u dijelu pod točkom I. izreke nezakonita, Sud je primjenom svojih ovlasti iz članka 58. stavak 1. ZUS-a usvojio tužbeni zahtjev i odlučio kao pod točkom I. izreke.

Kako sva iznesena utvrđenja sadržajno ukazuju da se u konkretnom slučaju niti postupak pokrenut Odlukom tuženika od 5. rujna 2019., u dijelu koji se odnosi na ovdje tužitelja, ne može naći na zakonu osnovanim, to je isti valjalo obustaviti, zbog čega je odlučeno kao pod točkom II. izreke.

U odnosu na zahtjev tužitelja za naknadom troškova ovog upravnog spora na ime zastupanja po odvjetniku, ovaj Sud je primjenom odredbe članka 79. stavak 4. ZUS-a, a s obzirom na uspjeh u ovom sporu, odredio da je njegov zahtjev opravдан u odnosu na trošak sastava tužbe i zastupanja na raspravi od 19.3.2020. Kako je tužitelj za svaku od tih radnji tražio iznos od 2.500,00 kuna, uvećano za porez na dodanu vrijednost, odnosno ukupno 6.250,00 kuna, to je Sud, nalazeći da je traženo sukladno iznosu propisanom odredbom Tbr. 23. točka 1. i 2. Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika (Narodne novine, broj: 142/12, 103/14, 118/14 i 107/15, dalje: Tarifa), na temelju članka 79. stavak 6. ZUS-a odlučio kao pod točkom III. izreke presude.

Sud nije našao osnovanim zahtjev tužitelja za naknadom troška ovog spora u preostalom iznosu i to za sastav podneska od 25. veljače 2020. jer je sadržajno riječ o ponavljanju navoda iznesenih u tužbi, dok je sadržaj podneska od 16.3.2020. tužitelj iznio na raspravi pred ovim Sudom, za što mu je priznata naknada, zbog čega se naknada za navedene dvije radnje zastupanja prema traženju tužitelja nije našla opravdanom. Stoga je odlučeno kao pod točkom IV. izreke presude.

U Zagrebu, 19. ožujka 2020.

Sudac:
Hrvoje Miladin, v.r.

Pouka o pravnom lijeku:

Protiv ove Presude dopuštena je žalba Visokom upravnom sudu Republike Hrvatske. Žalba se podnosi putem ovog suda, u dovoljnom broju primjeraka za Sud i sve stranke u sporu, u roku od 15 dana od dana dostave ove Presude. Žalba odgada izvršenje pobijane presude (članak 66. stavak 6. ZUS-a).

DNA:

1. Odvjetničko društvo LOVRIĆ & KLOBUČAR j.t.d., 10000 Zagreb, Gundulićeva 19/1
2. Povjerenstvo za odlučivanje o sukobu interesa Republike Hrvatske, 10000 Zagreb, UL kneza Mutimira 5
3. U spis

the first time in the history of the world, the people of the United States have been compelled to go to war to defend their country against a foreign power.

The cause of our war is the same as that of all other wars, - the desire to expand and increase the power and wealth of the nation.

The United States has always been a peaceful nation, but it has now become necessary to defend its own interests, and to protect its citizens from foreign aggression.

The United States has always been a peaceful nation, but it has now become necessary to defend its own interests, and to protect its citizens from foreign aggression.

The United States has always been a peaceful nation, but it has now become necessary to defend its own interests, and to protect its citizens from foreign aggression.

The United States has always been a peaceful nation, but it has now become necessary to defend its own interests, and to protect its citizens from foreign aggression.

The United States has always been a peaceful nation, but it has now become necessary to defend its own interests, and to protect its citizens from foreign aggression.

The United States has always been a peaceful nation, but it has now become necessary to defend its own interests, and to protect its citizens from foreign aggression.

The United States has always been a peaceful nation, but it has now become necessary to defend its own interests, and to protect its citizens from foreign aggression.

The United States has always been a peaceful nation, but it has now become necessary to defend its own interests, and to protect its citizens from foreign aggression.

The United States has always been a peaceful nation, but it has now become necessary to defend its own interests, and to protect its citizens from foreign aggression.

The United States has always been a peaceful nation, but it has now become necessary to defend its own interests, and to protect its citizens from foreign aggression.

The United States has always been a peaceful nation, but it has now become necessary to defend its own interests, and to protect its citizens from foreign aggression.

The United States has always been a peaceful nation, but it has now become necessary to defend its own interests, and to protect its citizens from foreign aggression.

The United States has always been a peaceful nation, but it has now become necessary to defend its own interests, and to protect its citizens from foreign aggression.

The United States has always been a peaceful nation, but it has now become necessary to defend its own interests, and to protect its citizens from foreign aggression.

The United States has always been a peaceful nation, but it has now become necessary to defend its own interests, and to protect its citizens from foreign aggression.

The United States has always been a peaceful nation, but it has now become necessary to defend its own interests, and to protect its citizens from foreign aggression.

The United States has always been a peaceful nation, but it has now become necessary to defend its own interests, and to protect its citizens from foreign aggression.